

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ถนนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 201...

ผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ต่อความเชื่อของมารดาและ
ครอบครัว ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเกิดภาวะตัวเหลืองของทารก

ทับทิม อนันตนิกร

26 ก.ย. 2554

เริ่มบริการ
17 ส.ค. 2555

293694

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ ทับทิม อนันตนิกร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

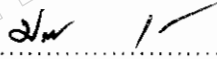
.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิไลพรณ สวัสดิ์พาณิชย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรียกมล รัชกุล)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์)

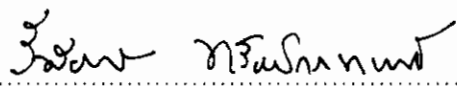
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ วิไลพรณ สวัสดิ์พาณิชย์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ชำออยู่)

คณะพยาบาลศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ของมหาวิทยาลัย
บูรพา

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนิกรณ์ ทรัพย์การานนท์)

วันที่ 11 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา การแนะแนวทางที่ถูกต้องและการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา วัชรสินธุ์ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ วิไลพรรณ สวัสดิ์พาณิชย์ กรรมการ ที่กรุณาให้คำปรึกษาตลอดระยะเวลาในการดำเนินการและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา เชื้อหอม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทราวดี เรียบพิเชษฐ์ และแพทย์หญิง ศยามล เกตุไทย ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว ตลอดจนคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลกบินทร์บุรี หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลกบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี ในการรวบรวมข้อมูลและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และสิ่งที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างมารดาและครอบครัวทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่สามี ลูก และเพื่อน ๆ ที่คอยห่วงใยเป็นกำลังใจที่ดีและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต และเพื่อนร่วมงานทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือ เอื้ออาทร และให้กำลังใจด้วยดีตลอดการศึกษา ห้ายสุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาที่ได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ทับทิม อนันตนิกร

47921773: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว)

คำสำคัญ: ความเชื่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่/ ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่/ ภาวะตัวเหลืองของทารก/
โปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ทับทิม อนันตนิกร: ผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ต่อความเชื่อ
ของมารดาและครอบครัว ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเกิดภาวะตัวเหลืองของทารก
(EFFECTS OF CHANGING BELIEF ABOUT BREASTFEEDING PROGRAM ON BELIEF AMONG
MOTHERS AND FAMILIES, SUCCESSFUL BREASTFEEDING AND NEONATAL JAUNDICE.)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: จินตนา วัชรสินธุ์, Ph.D., วิไลพรรณ สวัสดิ์พานิชย์, พย.ม. 121. หน้า. ปี พ.ศ.
2554.

การวิจัยกึ่งทดลองนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการ
เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อความเชื่อของมารดาและครอบครัว ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเกิด
ภาวะตัวเหลืองของทารก กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาอายุครรภ์ 34-37 สัปดาห์และครอบครัวที่มาใช้บริการฝาก
ครรภ์และคลอดที่โรงพยาบาลกบินทร์บุรี จังหวัด ปราจีนบุรี จำนวน 35 ครอบครัว สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่ม
อย่างง่าย และเลือกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมให้มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกันในด้านประสบการณ์การเลี้ยง
ลูกด้วยนมแม่ได้ กลุ่มทดลอง 17 ครอบครัวและกลุ่มควบคุม 18 ครอบครัว กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม
ปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ เครื่องมือที่ใช้
ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วย โปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถาม
ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาและครอบครัว ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความเชื่อ
เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดา เท่ากับ .88 และของครอบครัว เท่ากับ .81 ค่าความเชื่อมั่นแบบ
ประเมินความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยการประเมินแล็ช เท่ากับ .80 และการประเมินการเกิดภาวะ
ตัวเหลืองของทารกโดยใช้ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ Model: Bil Micro Meter Auto-3, Serial No: 360073
ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้รับการประเมินความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ก่อนและหลังทดลอง
ส่วนการประเมินความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเกิดภาวะตัวเหลืองของทารก ประเมินเมื่อหลัง
ทดลอง สถิติที่ใช้ คือค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า มารดาและครอบครัวกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการ
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.41, p = <.05$; $t = 4.80, p = <.05$) มารดากลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมมีความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่แตกต่างกัน และทารกที่คลอดจากมารดากลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม เกิดภาวะตัวเหลืองไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมปรับเปลี่ยน
ความเชื่อเกี่ยวกับการ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สามารถปรับเปลี่ยนความเชื่อของมารดาและครอบครัวได้ พยาบาล
ที่รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็ก สามารถนำมาใช้กับมารดาและครอบครัว เพื่อให้มีความเชื่อเกี่ยวกับ
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ดีต่อไป

47921773: MAJOR: FAMILY NURSING PRACTITIONER; MN S (FAMILY NURSING PRACTITIONER)

KEYWORDS: BELIEF ABOUT BREASTFEEDING/ SUCCESSFUL BREASTFEEDING/ NEONATAL JAUNDICE/ CHANGING BELIEF ABOUT BREASTFEEDING PROGRAM

TABTIM ANANTANIKORN: EFFECTS OF CHANGING BELIEF ABOUT BREASTFEEDING PROGRAM ON BELIEF AMONG MOTHERS AND FAMILIES, SUCCESSFUL BREASTFEEDING AND NEONATAL JAUNDICE ADVISORY COMMITTEE: CHINTANA WACHARASIN, Ph.D., WILAIPHAN SAWATPHANIT, MN.S. 121. P. 2011.

The purpose of this quasi-experimental research was to examine effects of changing belief about breastfeeding program on belief among mothers and families, successful breastfeeding and neonatal jaundice. The sample consisted of 35 mothers with 34-37 weeks of gestation age and their families, who attended the antenatal clinic and delivered their neonates at Kabinburi hospital, Prachinburi province. Sample random sampling was performed to recruit the sample and match-pair in having experience of breastfeeding before into the experimental and the control groups. Seventeen mothers and families of the experimental group participated in the changing belief about breastfeeding program, and 18 mothers and families of the control group received regular care of the hospital. Research instruments included a changing belief about breastfeeding program and a set of 3 questionnaires of belief about breastfeeding of mothers, belief about breastfeeding of families, an assessment of successful breastfeeding, and an assessment of neonatal jaundice by using bilirubin level form Bil Micro Meter Auto-3, Serial No: 360073. Content validity of all questionnaires had been established. Cronbach's alpha reliability of them were .88, .81, and .80, respectively. Both of the experimental and the control groups completed the first question for pre- and post-intervention. Moreover, after the intervention, the both groups were assessed successful breastfeeding and neonatal jaundice. Statistical analyses included mean, standard deviation, chi-square test and t-test.

The results revealed that mothers and families in experimental group had mean score of the belief about breastfeeding significantly higher than those in the control group ($t = 5.41, p = <.05$; $t = 4.80, p = <.05$). Successful breastfeeding and neonatal jaundice were found no statistically significant differences between the two groups of mothers ($p > .05$). This findings suggest that the changing belief about breastfeeding program could change belief about breastfeeding among mothers and families. Nurses, who are responsible for mother and child health care, should apply this program to use with mothers and families for further better and appropriated belief about breastfeeding.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	10
ภาวะตัวเหลืองของทารกกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	18
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการเกิดภาวะตัวเหลือง ของทารก	21
โปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
รูปแบบการวิจัย (Research Design)	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
ขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	38
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	46
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูก ด้วยนมแม่ของมารดาและครอบครัว ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรม ปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กับกลุ่มที่ได้รับ การดูแลตามปกติ	53
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของ มารดาในระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยน ความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแล ตามปกติ	55
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปริมาณในกระแสเลือดของทารกในระยะ หลังการทดลอง ระหว่างทารกที่คลอดจากมารดากลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรม ปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทารกที่คลอด จากมารดากลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติ	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปผลการวิจัย	58
การอภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้	64
ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยครั้งต่อไป	65
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก	77
ภาคผนวก ข	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ค.....	114
ภาคผนวก ง.....	118
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	121

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของมารดาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามลักษณะประชากร สังคม เศรษฐกิจ การตั้งครรภ์ การคลอด และประสบการณ์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแผนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายหลังคลอด	48
2 จำนวนและร้อยละของครอบครัวในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำแนกตามลักษณะประชากร เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์กับมารดา	51
3 เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาในระยะก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	53
4 เปรียบเทียบผลต่างเฉลี่ยคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของครอบครัวในระยะก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	54
5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระยะหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ	55
6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบิสิริบินในกระแสเลือดของทารกในระยะหลังการทดลองในระยะหลังการทดลอง ระหว่างทารกที่คลอดจากมารดาในกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมปรับเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทารกที่คลอดจากมารดาในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติ	56
7 คะแนนและผลต่างของคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง	80
8 คะแนนและผลต่างของคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของครอบครัวในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง	81
9 คะแนนความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	82
10 ค่าบิสิริบินในกระแสเลือดของทารกที่คลอดจากมารดาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	83

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย	9
2 แสดงรูปแบบการวิจัย	32
3 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย	44

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University